

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De fame quae apud Iudaeos inualuerat. Cap. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

— EVSEBII HISTORIAE

Illud profectò valde erat consentaneum, vt quibus diebus acerba Christi Dei clementis & propitij, omniumq; feruatoris, passio patrata esset, iisdem sane pernicies & interitus vltione diuina inflictus, eos, qui talis crudelitatis auctores fuissent, quasi in carcerem simul contrusos occuparet.

De fame quæ apud Iudæos inualuerat.

CAP. VI.

OMissis igitur illis malis, quæ sigillatim acciderunt, quæque vel gladio, vel alia quapiam ratione sunt in illorum exitium edita, eas solum calamitates necessarias mihi ad explicandum puto, quæ dira fame, & inedia eis importatæ sunt: eo consilio, vt qui istam nostram historiam sint forte perlecturi, si non omnino, at aliqua ex parte tamen cognoscant, quo pacto eos, qui nefariæ crudelitatis in Christum Dei auctores extitissent, haud ita diu post supplicio Cœlitus irrogato afficerentur. Itaque grauem illam & luctuosam rerum id temporis gestarum tanquam tragœdiam, ex quinto historiæ Iosephi libro petitam, deinceps recitemus. Locupletes, inquit, siue egrederentur ex vrbe siue in eadem manerent, in pari vitæ discrimine versabantur. Nam eorum quisque prodicionis crimine & fugæ falsò obiecto propter opes suas, ac facultates interfectus fuit, Insolens seditiosorum amentia, vnà cum famis diritate, accrescere cœpit. vtrumque malum indies magis magisque ingrauescere. In foro enim nullum frumentum venditur: seditiosi præcipites, intra irrumpentes, ædes perscrutantur. vbi si quid deinde reperirent, eos qui erant in ædibus, tanquam rem inficiatos verberibus cædere. Sin minus, cruciamentis, quasi qui studiosius cautiusque illud occultauissent, grauiter torquere cœperunt. Corpora autem hominum ærumna, ista & calamitate laborantium, satis magno fuere indicio, vel quod abundarent frumento, vel quod eodem penitus destituerentur. Nam qui firmo erant & robusto corpore, visi sunt alimenti copia affluere: qui autem macie extabuerant, iam ab illis nefarijs prædonibus fuere præ-

teriti.

teriti. Etenim ab omni ratione videbatur profus alienum eis iam necem afferre, qui essent paulò post præ inedia asperitate animam efflaturi. Complures verò, fortunas quas possidebant, ex occulto cum vna mensura, vel frumenti, qui diuites erant, vel hordei, qui premebantur inopia, libenter commutare: Nonnulli porrò se ipsos in intimos ædium recessus concludentes, præ extrema famis acerbitate frumentum minimè molitum, minimeque in panem confectum, deuorare. Alii tantum conquire, quantum vel vitæ necessitas, vel metus abripiendi iniectus pati videbatur. Mensa nunquam apponebatur: quippe cibaria, quæ cruda adhuc erant & incocta, igni prope abstrahentes, auide ore arripiebant. Miserabilis sanè & desenda erat cibi capessendi ratio, spectaculumque dignum lacrymis, dignum planctu & mœrore: præsertim cum valentiores quidem ab aliis vi alimentum eriperent: Imbecilliores autem inedia grauitate enecti, miserè statum suum deplorarent. Et quamuis acris famis impetus omnes animorum affectiones propè deuincat, nullam tamen ita expugnat labefactatque, vt verecundiam. Nam quod aliàs pudorem & reuerentiam exposcit, in hoc calamitatis genere profus contemnitur. Non enim pudebat vxores viris cibum adimere, nec liberos parentibus, nec (quod multò omnium miserrimum est) matres ex ipso infantium ore alimenta extorquere. Quæ cum charissimi sui liberi in manibus præ hac lue iam penitus emarcesserent, guttas illas, in ora instillatas, quibus sustentabatur vita, eis violenter auferre minimè temperarunt. Et licet tam vili, tamque exigua alimenti copia abundarent ad vescendum, in obscuro tamen minimè latere, vbique enim nefaria seditiosorum turba istius direptioni & rapinæ instabat. Nam cum ædes occlusas cernerent, hoc pro argumento cœperunt, eos, qui essent intus, cibum iam capere. Omni igitur abiecta cunctatione, effringunt fores, in ædes irruunt: & parum aberat, quin alimenti frustra è gulis exprimentes, ex ore denuo retraxissent. Senes propter famis diritatem cibo aliquatò tenacius adhærescentes, grauter & acerbè plectebantur. Mulieres autem, si ea, quæ fortè haberet in manibus clam

EVSEBII HISTORIAE

apud se occulissent, sparsis crinibus miserè raptabantur. Nulla erat vel canæ senectæ, vel teneræ pueritiæ commiseratio. Sed seditiosi illi prædones, infantes, qui panis buccellis quasi suspensi hærebant, arreptos in sublime, graui casu prostertere cœperunt. In eos autem, qui ipsorum incuriosam præuenterant, quiq; prædam ab illis quæsitam, antè deuorarât, perinde ac si ipsi ab illis non exiguam accepissent iniuriam, multò plus crudelitatis exercere. Ad alimenti inuestigationem, acerbis tormentorum vias excogitare. Nam interdum pudendorum meatus illis miseris in hac calamitate constitutis, granis erui obturant, nõ raro sudibus præacutis inferiores ventris sedes transfigunt. Ab auribus hominum atque sermone sunt planè abhorrentia, quæ quisque eorum perpeffus est, vt vel vnum panem se habere fateretur, vel vnum polentæ pugillum, occultatum indicaret. Tortores autem non fame vexati (minus enim fuisset crudele, si necessitate compulsi, ista scelera consciuissent) sed partim vt suam insanam proderent amentiam, partim vt com meatum in dies consequentes sibi ipsis compararent, adducti, ista illis cruciamenta, tam nefariè impegerunt. Qui verò ad Romani exercitus excubias, olera agrestia & herbas colligendi causa, nocte perreptassent, cum se putarent iam hostium manus effugisse, ab istis prædonibus, qui ipsis fortè obuiam fiebant, rebus, quas secum comportarant, vi spoliati fuere: & cum sæpius precibus vehementer efflagitassent, nomenque Dei cum primis tremendum anxie inuocando, obtestati essent, vt aliquam partem saltem earum rerum, quas cum periculo retulissent, ipsis tribuerent, ne hilum quidem omninò ab illis reportarunt: imò verò quisque præclarè secum agi putabat, quòd cum rebus ipsum spoliarent, vitam etiam non vnà adimerent. Istis paulò post adiungit, quæ sequuntur.

*Lib. 5.
cap. 32.*

Iudæis iam non solum ab vrbe egrediendi, verum etiam vitæ & salutis spes penitus erat præcisa. Pestis enim cum vires suas quotidie magnopere amplificaret, populum per familias & stirpes prorsus depascebatur. Tecta mulieribus & infantibus fame peremptis referta: angiportus demum cadaueribus exaggerati: pueri & a-

dole-

dolescentes passim vagantes; & tanquam simulachra
per forum & plateas volutati: & quo quemque loco
hæc lethalis contagio prehenderet, ibi eam debilitatus
concidit: Quorum vires erant ista clade fractæ, hi co-
gnatos suos sepulchro condere nequibant: & quibus
integræ suppetebant vires, cadauerum multitudo, &
anceps suæ vitæ casus exitusque, eos ab humatione de-
terrui. Plerique dum alios humo tegere conabantur,
ipsi morte occubuerunt. Nonnulli ad sepulchra se prius
receperunt, quam necessitas ipsis incumberet moriendi.
In hac miseriarum turba, nullus fletus, nulla querela,
nullus ploratus edebatur: proptereaque inedia vis do-
lorum & lamentationum quasi fibras radicitus extirpa-
uerat. Quos enim asperioribus doloris stimulis agitados
mors tardabat opprimere, hi cerrè alios, qui antè oc-
cubuerant, siccis oculis aspexerunt. Ciuitatem verò
altum silentium, & crassa caligo mortis & internecionis
plena occupauit. Cæterum prædones multò plus ha-
buerunt acerbitalis, quàm reliquus ærumnarum cumu-
lus. Nam familiæ cuiusque sepulchra defodientes, cada-
uera expoliare cœperunt: & non modò in mortuorum
cadauera detractis corporum inuolucris, gladiatorum a-
ciem pertentare, verumetiam nonnullos proiectos ad-
huc superstites, quo ferri acume experirentur, transfige-
re, sicq; cum risu profuso decedere. Qui autem illorum
dexteram, & gladium in se conuerti supplices obtesta-
bantur, quò citius eriperentur molestiis eorum, postula-
ta præ insolenti quadam arrogantia reijcientes, famis cru-
ciatu conficiendos dereliquerunt. Et cum singuli eo-
rum, qui erant animam ocyus edituri, nefarios & sediti-
osos illos prædones superstites relinquerent, oculis tem-
plum versus coniectis, acriter eò intuebantur, quasi sup-
plicium de illis à Deo efflagitaturi. Principio autem cum
fœtidum odorem ferre non possent, publici ærarij sum-
ptu cadauera sepelire mandarunt. verum simul ac non
satis suppeteret pecuniarum, à mœnibus in fossas vr-
bem obuallantes proiecerunt. Quas vbi Titus cada-
ueribus oppletas, & redundantem corporum putrescen-
tium saniem supernatantem vidisset, grauiter suspirans

Li. 5. c. 37

cap. 20.

ingemuit : manibusque ad cœlum sublatis, Deum contem-
 status est, illud non suum facinus fuisse. His idem Iose-
 phus, cum quædam obiter interiecerit, adnectit dicens :
 non verebor ea, quæ mœstus animi mei sensus & cogita-
 tio me iubet proloqui, apertè explicare. Arbitror equi-
 dam, si Romani in istos omni scelere contaminatos, arma
 ferre tardassent vel terræ dehiscantis hiatus hanc urbem
 absorpturum fuisse, vel diluuium & aquarum inundatio-
 nem eam obruturam submersuramque, vel denique flamma
 & fulminū iactum, sicut Sodomam, excisurum vastaturumque.
 Nam quoddam hominum genus multò nequius ac scelestius illis, qui olim ea perpessi sunt, ista urbs
 planè extulit. Quorum intoleranda infania, vel ad vni-
 uersum hominum genus iure è medio tollendum, satis videtur
 concepisse nequitiae. Porro in sexto libro sic scribit. Infinita quædam multitudo hominum fame extinctorum
 in ciuitate occidit. Clades verò, quæ ibi accidebant, nullo orationis genere possunt exprimi. Nam in
 singulis familiis, sicubi vel umbra alimenti apparebat, pugnatum est : & qui erant coniunctissimi, dum misera illa
 & exigua ad vitam sustentandam parata subsidia alter alteri abripiebant, manu inter se acriter conflixerunt.
 Quod autem cibus penitus defuerit, nemini ne iam iam præ fame morituro adhibebatur fides : Sed eos, qui extremum
 spiritum essent modò edituri, prædones perscrutabantur, ne quis quid cibi in gremio occultas, mortem
 simulare videretur. Nonnulli præ inedia gravitate, hiantes, tanquam rabidi canes oberrare, vndique circumferri,
 in ipsas fores ædium tanquam ebrii impingere, & præ vesana amentia in vnas easdemque ædes, bis, terue,
 vno fermè temporis momento irruere visi sunt. Omnia præterea dentibus teri conficique coegit necessitas : Sic
 vt ea, quæ ne fordidissimis quidem animalibus, rationis expertibus, ad vescendū erant accommodata, illi ipsi colligentes,
 vorare nõ recusarent. Nã ad extremū, à cingulis & calceamentis nõ abstinent. Pelles etiã scutorū auulsas
 abstractasque dentibus mandunt : quibusdam vetera fœni segmenta erant alimèto. Nonnulli quisquilias colligentes
 minimū earū pōdo quatuor drachmis Atticis vèdiderūt.

Verum

Verum quid impudentem famis impudentiam, qua est in rebus inanimis vsa, attinet commemorare? Venio enim facinus eius declaraturus, dictu quidem horrendum, auditu autē incredibile: quale nec apud Græcos, nec apud Barbaros vnquam gestum fuisse literis proditū est. Atq; ipse equidem ne posteris hominibus videri possem monstri similia dicere, etiam lubens hunc miserum & acerbum casum, nisi quod testes propè innumerabiles huius mei temporis ad eundem confirmandum haberem, silentio planè præterissem. Atque perexiguū sanè beneficium patriæ præstarem, si quæ mala ipsa re pertulerit, ego oratione prætermitterem. Ut igitur ad rem redeam. Mulier quædam ex accolis, qui trans Iordanem habitabant, nomine Maria, patre prognata Eleazaro, ex vico Bathezor (cuius verbi vim si lubet interpretari, domum Hyssopi significat) generis & diuitiarum amplitudine illustris, vnà cum reliqua hominum multitudine, Hierosolymam salutis & vitæ tuendæ causâ profugiens, eadem cum illis obsidione premebatur. Et quoniam non solum in cæteras illius opes & fortunas, quas ex vltiore Iordanis continente conuectas, secum in urbem apportaue- rat, Scelerati tyranni inuadebant, verum etiam thesauri reliquias, & si quid etiam, vnde victus suppeteret, con- diderat, Satellites in dies singulos vi in eius ædes irru- entes, prorsus auferebant, ob eam causam tandem acerba & grauis mulierem cœpit indignatio, & persæpe prædo- nes contumeliosius maledictisque figens, eos in suam ipsius perniciem lacessiuit. Sed vbi neque ira incensus quisq; neque misericordia commotus, eam neci dare vellet, atque frustra cibum quæritare inuenireque niteretur, & nusquam iam quicquam posset reperiri, & intolerabilis famis cruciatus per intima viscera & medullas peruade- ret, ardensque illius æstus eius animum magis magisque incenderet, illa iram pariter cum necessitate in consilium adhibens, contra naturam ipsam audacter grassata est. Atque arrepto in manus filio (erat enim illi puer paru- lus, qui adhuc matris sugebat vbera) infans, inquit, mi- selle & infelix, cuinam in hoc belli, famis, & seditionis tumultu, te commodere seruem? Si Romanorum subiici- amur

EVSEBII HISTORIAE

amur imperio, illic seruitutis iugo pressi vitam infelici-
 ter exigemus: Sed seruitutem, credo, fames anteuertet. ,
 Accedit factiosorum prædonum turba, his vtrisque mi- ,
 feriis toleratu multò asperior. Age igitur, mi Gnate sis ,
 matri cibus, sis prædonibus furia, sis communi homi- ,
 num vitæ fabula: quæ res vna ad Iudæorum calamita- ,
 tes deesse videtur. Quæ cum dixisset, gnatum truci- ,
 dat: quem vbi assauerat, dimidiatam partem ipsa co- ,
 medit. reliquam clam occultam reponit in posterum. ,
 Paulò post aduentant prædones, atque infandum carni- ,
 um nidorem naribus attrahentes, minabantur se eam, ,
 si non statim cibum, quem paratum habebat, ipsis osten- ,
 deret, extemplo mactaturos: Tum illa, partem, inquit, ,
 præstantissimam vobis reseruau: deinde reliquias pro- ,
 lis suæ interemptæ eis ostendit. Eos illicò corripuit ,
 ingens horror & stupor animorum: & præ crudeli rei ,
 aspectu, pauore penè obriguerunt. Meus est hic, inquit, ,
 germanus filius, meum quidem hoc facinus. Comedite ,
 modò: ego enim ipsa comedi, ne sitis muliere effœmina- ,
 tiores: nèue matre ipsa propensiores ad misericordiam. ,
 Quod si qua vos fortè incessat religio, & meæ victimæ ,
 cibaria abhorreatis, ego quidem sicut iam partem co- ,
 medi, sic quod superest, mihi maneat ad comedendum. ,
 Postea illi metu contremiscentes, abscedunt. Qui qui- ,
 dem hac vna re perterriti ægrè illud detestabile & im- ,
 mane alimenti genus matri integrum concesserunt. ,
 Confestim verò tota ciuitas huius sceleris fama com- ,
 pleta est, & quisque eam sibi ante oculos proponens, ,
 perinde ac si in ipsius conspectu gesta fuisset, totus ve- ,
 hementer cohorrui. De cætero quidem, qui fame ,
 acrius vrgebantur, omni studio impetuque animi pro- ,
 perabant ad mortem. Illos verò, quos internecio antè ,
 occupauerat, quàm tanta & tam nefanda scelera, vel au- ,
 ribus accipere, vel oculis intueri coacti essent, per beatos ,
 existimauerunt.

De Christiã